

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

CZERNINA DOLNA

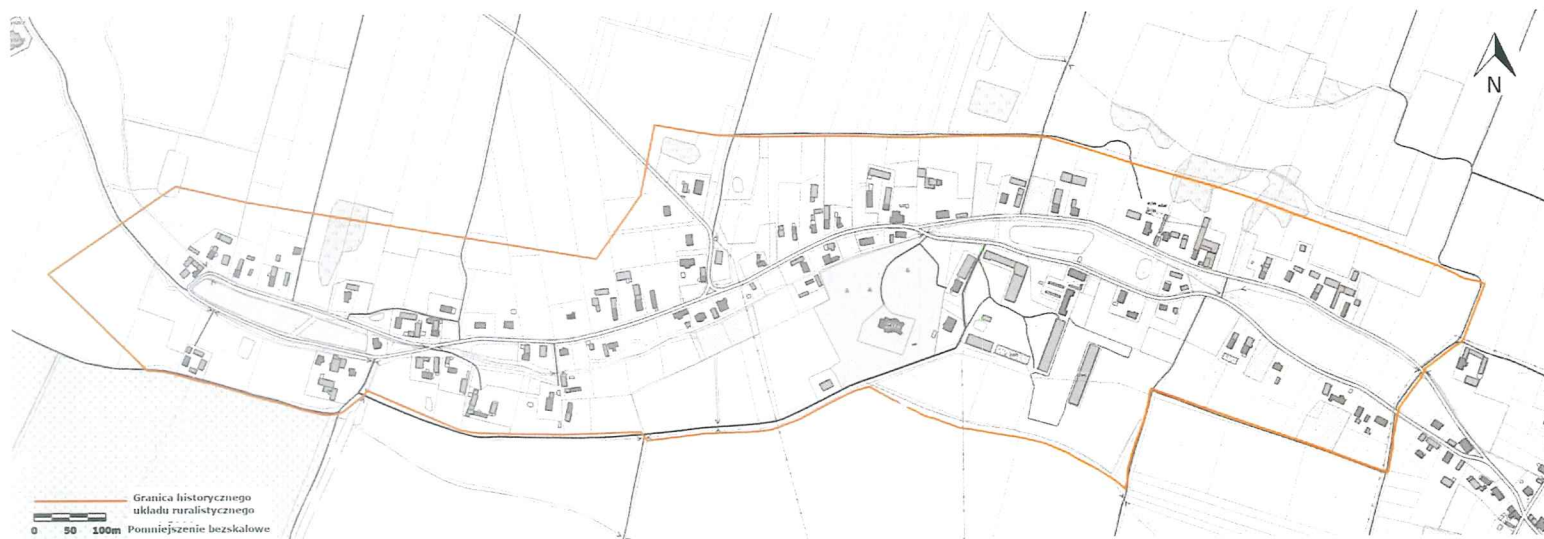
1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1305 r.; II poł. XIX w.; pocz. XX w.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°43'25", E: 16°35'59"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Czirnina (1305, 1405), Schyrnino (1308), Scyrna (1310), Czernina (1335), Czirne (pocz. XV w.), Nieder Tschirnau (1791, 1830, 1845), Nieder-Lesten (1936)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki – 1305 r.). Do 1538 r. istniejące we wsi dobra szlacheckie stanowiły własność rodziny von Dohn, następnie von Stosch. Miejscowość Czernina Dolna wyodrębniona została w II poł. XVI w. po podziale dóbr czernińskich. Podział ten utrwalił się po śmierci Baltazara II von Stosch w 1600 r.. Na mocy zapisów jego testamentu powstała Czernina Górna z miastem oraz Czernina Dolna. W XVII w. dobra w Czerninie Dolnej były w posiadaniu rodu von Stosch, a następnie przeszły w posiadanie rodziny von Tschammer. W 1785 roku majątek w Czerninie Dolnej został włączony do majoratu z siedzibą w Gaworzycach. W rękach rodziny von Tschammer dobra pozostały do czasów II wojny światowej.

Czernina Dolna jest wsią, w typie widlicy. We wsch. części miejscowości, po płd. stronie dróg biegnących przez wieś, ulokowany jest zespół pałacowo - parkowy z folwarkiem, stanowiący dominantę przestrzenną w krajobrazie. Rozległy folwark, którego obecna zabudowa mieszkalna i gospodarcza pochodzi z k. XIX i pocz. XX w., rozplanowany został wokół czworobocznego dziedzińca. Zasadniczo zespół budowlany folwarku zachował się, Współcześnie rozbiórce uległa historyczna stodoła znajdująca się w płn. – wsch. części majdanu. Wprowadzono także wtórne podziały na małe parcele przy obiektach mieszkalnych. W płd. zach. narożniku majdanu, na skraju parku ulokowana jest rządcówka pochodząca z pocz. XX w. Po jej zachodniej stronie rozciąga się część rezydencjonalna założenia tj. pochodzący z k. XIX w. park otaczający pałac wzniesiony w 1895 r. Przy płd. - zach. narożu parku znajduje się okazały budynek spichlerza pochodzący z 1896 r. Po wsch. i po zach. stronie wsi na terenie pomiędzy rozwidleniami dróg znajdują się zbiorniki wodne.

Historyczną zabudowę wiejską tworzą, niewielkie zagrody sytuowane przy traktach komunikacyjnych, z obiektami pochodzącymi z k. XIX, pocz. XX w. Są to skromne budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, z pokryciem z karpówki w kolorze ceglonym matowym, miejscami dachówką zakładkową, o elewacjach wykończonych tynkiem, rzadziej ceglanych.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowanie nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, w szczególności na zatylach działek, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

